

Eeliyaas — Lakkoofsa Kudha Sadii

Afurtamii jaha keessaa tokko

Jeff Pippenger

2023-10-19

Barreeffama darbe keessatti seenaa bara 1798 hanga 1844tti Eliyaasin wal bira qabaa turre. Eliyaas yeroo Wiiliyaam Miilaar ergaa ergamaa jalqabaa labsuuf kaafametti seenaa sana keessatti fakkeenyaan seena. Haati hiyyeessaa Sarephataa waldaa amanamtuu, muka lama walitti qabachaa jirtu, yookaan saboota lama kan gaafa Onkoloolessa 22, 1844tti saba tokko ta'an bakka buuti.

Akkasumas isaaniin akkana jedhi, Gooftaan Waaqayyo akkana jedha; Kunoo, ani ijoollee Israa'el saba warra ormaa keessaa, gara isaaniitti deeman sana keessaa nan fuudha, gama hundumaa irraa walitti isaan nan qaba, gara biyya isaanii keessattis isaan nan fida. Ani biyya sana keessatti, gaarota Israa'el irratti, saba tokko isaan nan godha; mootii tokko illee hunduma isaanii irratti mootii ta'a; isaan si'achi saba lama hin ta'an, mootummaa lamaattis gonkumaa hin qoodaman. Isaan si'achi waaqolii isaanii tolfamoo sanaan, waan isaanii xuraa'aa sanaan, yookaan yakka isaanii keessaa tokkoon illee of hin xureessan; garuu ani iddoowwan jireenyaa isaanii hundumaa keessaa, bakka isaan itti cubbuu hojjetan sana keessaa isaan nan oolcha, isaan nan qulqulleessa; akkasitti isaan saba koo ta'u, anis Waaqayyo isaanii nan ta'a. Tajaajilaan koo Daawit isaan irratti mootii ta'a; hundi isaanii tiksee tokko ni qabaatu; isaan murtii koo keessa ni deddeebi'u, seera koo ni eegatu, ni raawwatullee. Isaan biyya ani tajaajilaa koo Yaaqoobitti kenne, biyya abbootiin keessan keessa jiraatan sana keessa ni jiraatu; isaanis, isaanuma, ijoolleen isaanii, ijoolleen ijoollee isaanii illee bara baraan achi keessa ni jiraatu; tajaajilaan koo Daawit immoo bara baraan bulchaa isaanii ta'a. Kana malees ani isaanii wajjin kakuu nagaa nan godha; inni kakuu bara baraa isaanii wajjin ta'a; ani isaan nan dhaaba, isaan nan baay'isa, iddoo qulqullummaa koo isaan gidduutti bara baraan nan kaa'a. Dunkaanichi koos isaanii wajjin ni ta'a; eeyyee, ani Waaqayyo isaanii nan ta'a, isaanis saba koo ni ta'u. Saboonni warra ormaa immoo yeroo iddoo qulqullummaan koo isaan gidduutti bara baraan ta'utti, akka ani Waaqayyo Israa'elin qulqulleessu ni beeku. Hisqi'eel 37:21–28.

Ezekiel uleenni baacota hedduu ulee lamaan sanaaf abdachiifaman adda baasee ni ibsa; isaanis saboota lama ta'anii sabuma tokko ta'anidha. Nuti baacota sana keessaa afur ilaaluudhaan ni jalqabna; kuwaas Obboleettiin White dhufaatii afur jedhamanii mallatteessiteetti; isaan hundinuus yeroo tokkotti, jechuunis Onkoloolessa 22, 1844 irratti raawwataman.

“Kiristoos akka angafa luboota keenyaatti iddoo hundumaa caalaa qulqulluutti, mana qulqullummaa qulqulleessuuf, akka Daani'el 8:14 keessatti mul'ifametti dhufuun; Ilmi namaa gara Isa Bara Durii jiruutti dhufuun, akka Daani'el 7:13 keessatti dhihaatetti; akkasumas dhufuun Gooftaan gara mana qulqullummaa Isaatti, akka Miilkiyaas dursee dubbate, hundi isaanii ibsa taatee tokkoo ti; kunis akkasuma dhufaatii misirrichaa gara fuudhaatti, akka Kiristoos fakkeenya durboota kudhanii keessatti, Maatewos 25, ibseetiin bakka buufameera.”
The Great Controversy, 426.

“dhufaatii” jalqabaa obboleettiin White eerte, dhufaatii lubicha ol-aanaa isa “qulqulleessuu mootummaa qulqulluu” tiif turee, kan xumura waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii irratti raawwatamuuf ture dha. Lakkoofsi sun gaaffii Daani’el boqonnaa saddeet, lakkoofsa kudha sadii keessatti gaafatameef deebii kenna; innis, “Mul’anni waa’ee aarsaa yeroo hundaa, fi yakka badiisa geessisu, mootummaa qulqulluu fi loltootas miilla jalatti dhidhiitamuuf kennu sun hamma yoomiitti?” jedha. Lakkoofsi kudha afur qulqulleessuun mootummaa qulqulluu xumura waggoota kuma lamaa fi dhibba sadii irratti akka jalqabu ibsa. Hisqi’eel akka jedhuutti, Waaqayyo “ilmaan Israa’el warra ormoota keessaa, bakka isaan dhaqan keessaa in fuudha; gama hundumaanis walitti isaan in qaba, ... sabni walitti qabames si’achi of isaanii hin xureessan” jechuun, Waaqayyo “isaan in qulqulleessa; isaanis saba koo in ta’u, anis Waaqa isaanii nan ta’a” jedha.

Onkoloolessa 22, 1844tti, lammaffaa “dhufuu” Obboleettiin White itti himte, raawwii Daniel boqonnaa torba, lakkoofsa kudha sadii ture; innis Ilmi namaa mootummaa fudhachuuf gara Durii Guyyootaatti akka dhufu adda baasa. Hisqi’eel akka jedhuutti, Waaqayyo “biyya keessatti, tulluuwwan Israa’el irratti, saba tokko isaan nan godha; mootii tokkoonis hunduma isaanii irratti mootii ta’a.” Hisqi’eel yeroo, “Daawit garbichi koo isaan irratti mootii ta’a” jedhu, Kiristoosiin maqaa “Daawit” jedhuun akka mootii bakka bu’a. Akkasumas, Kiristoos, akka Daawititti, “tiksee isaanii isa tokko” akka ta’u ibsa; “garbichi koo Daawit” immoo “bara baraan mootummaa isaanii” akka ta’us ni ibsa. Mootiin akka hiika isaatti maqaa mootummaa qabaachuu qaba; bulchiinsa itti mootummaa isaa irratti bulchu, akkasumas mootummaa isaa keessatti lammiilee qabaachuu qaba. Yoo lammiileen hin jirre, mootummaan isaanis hin jiraatu.

Ani mul’ata halkan arge; kunoo, inni Ilma namaa fakkaatu tokko duumessa samii wajjin dhufe; inni gara Isa Guyyoota Durii sanaatti dhufe, isaanis isa fuula isaa duratti dhiheessan. Abbummaan, ulfinni, mootummaa illee isaaf kennaman; saboonni hundinuu, ummatoonni, afaanonni hundis isa tajaajilaniif; abbummaan isaa mootummaa bara baraa dha, inni hin dabarre; mootummaa isaas isa hin badne dha. Daani’el 7:13, 14.

“Dhufaatii” sadaffaan Obboleettiin Wahiitiin ibsame yeroo Kiristoos, akka “ergamaa kakuu”tti, ilmaan Leewwii qulqulleessuuf mana qulqullummaa Isaa keessatti tasumaa dhufe ture. Hisqi’eel akka jedhu, Kiristoos “isaan in qulqulleessa; isaanis saba koo in ta’u, anis Waaqa isaanii nan ta’a,” akkasumas “kana irra darbees” inni isaanii wajjin “kakuu nagaa” ni godha, innis “kakuu bara baraa” ni ta’a. Kakuun sun yeroo Waaqayyo “iddoo qulqullummaa” Isaa “gidduu isaanii keessa” “kaa’utti” ni raawwatama; “warri ormootaas yeroo iddoo qulqullummaa koo gidduu isaanii keessa jiraatutti ani, Waaqayyo, Israa’elin nan qulqulleessa jedhee in beeku.”

Kunoo, ani ergamaa koo nan erga; innis karaa ana dura qopheessa; Gooftaan isin barbaaddanus, inni gara mana qulqullummaa isaatti akkuma tasaa ni dhufa; jechuunis ergamaa kakuu, isa isin itti gammaddan sanaa; kunoo, inni ni dhufa, jedha Waaqayyo Gooftaan maccaa. Garuu guyyaa dhufaatii isaa eenyutu obsuu danda’a? Inni yeroo mul’atutti hoo eenyutu dhaabachuu danda’a? Inni ibidda warqee baasu fakkaata, saamuna warra uffata miiccanii fakkaatas; innis akka nama meetii baasuuf qulqulleessu tokkootti taa’ee ni qulqulleessa; ilmaan Leewwiis ni qulqulleessa, akka warqee fi meetii isaan ni calala; isaanis Waaqayyoof aarsaa qajeelinaatiin akka dhi’eessaniif. Achiis aarsaan Yihudaa fi Yerusaalem akka bara durii, akka

waggoota darbanittis, Waaqayyotti gammachiisaa ta'a. Miilkiyaas 3:1-4.

Ergamichuun karaa Kiristoosiif qopheesse, kan seenaa bara 1798 hanga 1844 keessatti “ergamaa kakuu” ta'e, Eeliyaas ture; innis Wiiliyaam Miilarin bakka buufame. Yommuu Kiristoos, tasa, gara mana qulqullummaa Isaa dhufe, akka “ibidda warqee qulqulleessituutti” “ilmaan Lewwii” qulqulleesse.

“Dhufaatiin” inni biraan kan Onkoloolessa 22, 1844tti raawwatame, dhufaatii misirrichaa ture. Yeroo lama keessatti Hisqi'eel sabni ulee lama irraa walitti qabame sun “saba” Waaqayyoo akka ta'e, innis “Waaqayyoo isaanii” akka ta'u ifatti beeksisa. Kunis fuudhaadhaan raawwatame. Onkoloolessa 22, 1844tti raajiiwwan afur kan raawwataman, kan Obboleettii Waayit itti himtu hundinuu, ragaa ulee lamaa Hisqi'eeltiin adda baafamanii mul'ifamu.

Eeliyaan ergamaa karaa ergamaa kakuu sanaaf qopheessu bakka bu'a. Kiristoos Yohaannis Cuuphaadhaatu ergamaa dhufaatii isaa isa jalqabaatiif karaa qopheesse ta'uu isaa ibse. Obboleettiin White immoo Wiiliyaam Miilerin Eeliyaa akka ta'e adda baafte; Miileris Kiristoos akka “angafa lubaa,” “Ilma namaa,” “ergamaa kakuu,” fi “misiricha”tti dhufuuf karaa qopheesse.

Ergaa waggaa sadii fi walakkaa booddee, Eliyaas Sarephata keessaa, iddoo inni haadha hiyyeessaa fi ilma ishee wajjin turee ture sanaa ba'ee, Ahaab Israa'el guutuu Qarmeloositti akka waamu ajaje. Hisqi'eelis, saboonni Waaqayyoo Waaqayyoo ta'uu isaa akka beekan dubbata; kunis yeroo inni mana qulqullummaa isaa saba uleele lamaan keessaa walitti qabame sana gidduu keessa kaa'utti. Tulluu Qarmeloos irratti Eliyaas Israa'eliin, Waaqayyoo Waaqayyoo ta'uu isaa moo Ba'aal waaqa ta'uu isaa filachuu akka qaban itti hime; garuu inni gaafficha haala Waaqayyoo isa dhugaan eenyu akka ta'e qofa keessatti utuu hin ta'in, akkasumas haala raajichi isa dhugaan eenyu akka ta'e keessatti kaa'e.

ଏଲିୟା ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଆସି କହିଲେ, “ତୁମେ ଆଉ କେତେଦିନ ଦୁଇ ମତର ମଧ୍ୟରୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରହିବ? ଯଦି ପୂର୍ଣ୍ଣ ହିଁ ଦେବତା, ତେବେ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କର; କିନ୍ତୁ ଯଦି ବାଲୁ, ତେବେ ତାହାଙ୍କୁ ଅନୁସରଣ କର।” କିନ୍ତୁ ଲୋକମାନେ ତାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଥା ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତର ଦଲେ ନାହିଁ। ପରେ ଏଲିୟା ଲୋକମାନଙ୍କୁ କହିଲେ, “ହଁ, କବେଳ ହିଁ ହିଁ, ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଜଣେ ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ଦବକ୍ତା ଭାବେ ଅବଶିଷ୍ଟ ରହିଛି; କିନ୍ତୁ ବାଲୁକ ଭବିଷ୍ୟଦ୍‌ଦବକ୍ତାମାନେ ଚାରିଶେ ପଞ୍ଚାଶି ଜଣ ଅଛନ୍ତି।” ୧ ରାଜାବଳୀ ୧୮:୨୧, ୨୨।

Israayel hundi, Akaab illee dabalatee, yeroo ibiddi samii irraa bu'ee aarsaa Eliyaas dhihaate gube sanatti, Waaqni Eliyaas Waaqayyoo akka ta'e beeku turan. Ibiddi gaara Qarmeloos irratti bu'e sun yeroo Waaqayyoo iddoo qulqullummaa Isaa saba ulee lama irraa ijaarame gidduutti kaa'e agarsiisa. Dinqii ibiddaa Gaara Qarmeloos irratti ta'e sun Waaqayyoo dhugumaan Waaqayyoo akka ta'e, Ba'aal immoo waaqa sobaa akka ta'e mul'ise.

Dinqisiin Sareftaa keessatti, yeroo Eliyaas ilma du'aa haadha hiyyeessaa sanaa irratti yeroo sadii ciise, inni nama Waaqayyoo akka ta'e isheef mirkaneesse; dinqisiin Qarmelos irrattis waanuma kana raawwate. Ibiddeen Qarmelos irra bu'e Waaqayyoo Waaqayyoo ta'uu qofa utuu hin ta'in, Eliyaas raajii dhugaa Waaqayyoo akka ta'es, faallaa raajota Ba'aalii fi raajota bosonaa, ifatti mul'ise. Seenaa bara 1840 hanga 1844 keessatti, Miileri fi Miileroonni raajota dhugaa ta'uun isaanii mirkanaa'e; kunis faallaa raajota sobaa Pirootestaantizimii gantummaa irraa kufe sanaati; warri sunis seenaa isuma sana keessatti intaloota Iizebel akka ta'an of mul'isanii turan.

Eeliyaas Qarmel irratti hojii gaanfa Pirootestaantii dhugaa adda baasu bakka bu'a; mootummaa ja'affaa raajii Macaafa Qulqulluu keessaa, jechuunis bineensa lafaa Mul'ata boqonnaa kudha sadii keessatti ibsame, gaanfa Pirootestaantummaa tokkoo fi gaanfa Riphaabilikaantummaa tokko qaba ture, mootummaa isaas bara 1798 keessatti jalqabee qofa ture. Bara 1798, dhuma waggoota sadii fi walakkaa bulchiinsa Iizaabel irratti, Eeliyaas Sarephaa irraa dhufee, waldaa kamtu bineensa lafaa sana irratti gaanfa Pirootestaantummaa akka taate ifatti adda baasuuf dhufe.

Dubartiin Sarepta keessaa seenaa Tiyaatiraa irraa gara gaa'elaatti deemaa turte; achittis dubartiin abbaan manaa irraa du'e ta'uun ishee irraa ni buufama ture. Ilmi ishee du'aa kaafame warra yeroo hongee waggaa sadii fi walakkaa sana keessatti Iizaabeliin ajjeefaman bakka bu'a. Uleen lamaan isheen ibiddaaf walitti qabaa turte manneen lamaan Israa'el isa dhugaa kan akka saba tokkootti walitti qabamuu qaban turan; sabni sunis Israa'el hafuura ture. Dubartiin abbaan manaa irraa du'e sun ibidda ijaaruuf ulee lamaan sana fayyadamuuf deemaa turte; kunis Qarmeelositti fi Onkoloolessa 22, 1844 irratti, yeroo ergamaan kakuu "ibidda warqee qulqulleessuutiin" ilmaan Leewwii qulqulleesse, raawwatame.

Ibiddi bifa dhangala'uu Hafuura Waaqayyoo ti; kunis Qarmeloositti fi Iyya Halkan Giddugaleessaa isa guyyaa Onkoloolessa 22, 1844tti xumurame sanatti raawwatame.

Yommuu guyyaan Phenxeqostee guutummaatti dhufe, hundi isaanii yaada tokkoon bakka tokko turan. Akkasuma battalumatti sagaleen akka qilleensa jabaa ariifatu keessaa samii irraa dhufe; innis mana isaan keessa taa'an guutuu guute. Arraboonni qoodamanii akka ibiddaa fakkaatanis isaanii irratti mul'atan; isaan keessaa tokkoon tokkoon isaanii irra qabatan. Hundi isaaniis Hafuura Qulqulluudhaan guutamanii, akkuma Hafuurichi dubbii kennuufii isaaniitti afaanota kaaniin dubbachuu jalqaban. Hojii Ergamootaa 2:1-4.

Baqni Hafuura ergaan tokko labsamuu isaa ni bakka bu'a; haati hiyyeessaa immoo ibidda qabsiisuuf deemaa turte, akka nyaata nyaachuuf qopheessituuf; kunis ergaa dha.

Anis gara ergamichaa bira dhaqee, "Kitaabicha xinnaa naa kenni" isaan jedheen. Isaanis naan jedhan, "Fudhadhuutii nyaadhu; inni garaa kee hadhaawaa godha, afaan kee keessatti garuu akka dammaa mi'aawaadha." Anis kitaabicha xinnaa harka ergamichaa keessaa fuudhee nyaadhe; innis afaan koo keessatti akka dammaa mi'aawaa ture; akkuman isa nyaadheen, garaan koo hadhaawe. Mul'ata 10:9, 10.

Ergaan jechuun Ahaab achumaan Yezaabeeliif labse inni kun ture: Waaqni Eliyaas Waaqa dhugaa dha; sababiin isaas Ahaab yeroo sanatti Waaqni Eliyaas ibiddaan deebii kennuu isaa ofuma isaatiin argeera. Ergaan Onkoloolessa 22, 1844 irratti battalumatti baname immoo ergaa ergamaa sadaffaa ture. Haala lamaan keessaa kamiyyuu keessatti, ergaan Ahaabiin geeffame yookaan ergaan ergamaa sadaffaa Yezaabeel ni aarsa.

Garuu oduun bahaa fi kaabaa irraa dhufu isa ni jeequ; kanaafuu inni namoota baay'ee balleessuufii guutummaatti barbadeessuuf aarii guddaadhaan ni ba'a. Daani'el 11:44.

"oduu bahaa fi kaabaa keessaa dhufu" kan Daani'el keessatti ibsame, ergaa mooticha kaabaa, jechuunis Izaabel, aarsu agarsiisa; isheenis ari'atama mootummaa seenaa lafaa keessaa isa dhuma

ni jalqabsiisti. Ergaan sun ergaa Akaab gara Izaabelitti ergeen fakkeeffamee ture; akkasumas dhufaatii ergaa ergamaa sadaffaa yeroo murtiin bara 1844 keessatti jalqabametti ni agarsiisa.

Ahaab wantoota Eliyaas waan inni hundumaa godhe, akkasumas akka inni raajota hundumaa goraadeedhaan ajjeese Yizebeelitti hime. Yommuus Yizebeel akkana jettee ergamaa gara Eliyaasitti ergite, “Yoo ani bor yeroo akkanaa kanaatti lubbuu kee akka lubbuu isaanii keessaa tokkootti hin godhin, waaqonni akkas naa haa godhan, kana irraas caalaa haa godhan.” 1 Mootota 19:1, 2.

Eeliyaan akka mallattootti yeroo gammoojjii 538 irraa jalqabee hanga 1798tti jiru keessatti bakka buufama. Achiis bara 1798 keessatti Eeliyaan seenaa keessatti akka William Milleritti mul’ata. Bara 1844 keessa Eeliyaan ibidda Iyyata Halkan-Giddugaleessaa samii irraa gad buusaa jira. Ergasii bara 1863 keessatti Eeliyaan fi ergaan isaa ni didaman. Ergaan isaa ergaa Musee kan “yeroo torbaa” ture; kunis akkasuma ergaa ulee lamaan Hisqi’eliin bakka buufama. Walitti qabamuun uleelee lamaan sanaa xumura bittinnaa isaanii irratti ergaa haadha hiyyeessaa Sarephthaa ture; isheenis nyaata qopheessuu dura ulee lamaan sana walitti qabde.

Akka Jamesii fi Ellen White akka ibsanitti, Adventizmiin Millerite bara 1856tti Adventizmi Laa’odiiqeyaa ta’e; achiis ergaa Eliyaas waa’ee “yeroo torbaa” Musee bara 1863tti yeroo isaan didan, dandeettii loojikiidhaan hubachuu dabala beekumsaa “yeroo torbaa” kan Waaqayyo bara 1856tti mul’isuuf barbaade ofirraa balleessan (maqaa barruulee saddeetii Hiram Edson xumuramanii hin hafneetiin). Isaanis loojikiin dirqamaniiru sirna bu’uuraa dhugaa ergamoonni William Miller akka walitti qindeessu isa geggeessan diiguutti jalqabuuf. “Dhagaan” jalqabaa kan Miller argate, dhagaa hundee kan Adventizmiin Laa’odiiqeyaa seenaa isaa guutuu keessatti gufatu ture. Diddaan dhagaa jalqabaa sanaa, isa dhugaa, ija-jaamummaa Laa’odiiqeyaa uume; kunis mallattoo fayyuu danda’uudha, garuu baay’inaan hin hordofamne.

Qulqulliin mana qulqullummaa kan Onkoloolessa 22, 1844 jalqabame, Daani’eel 8:13 keessatti mana qulqullummaa wajjin miidhamee gad-buufame “waraana” sana qulqulleessuu of keessaa qaba ture. Waraanni sun muka xixiqqoo lama abbaan manaa duute sun Zaarefaatitti ibiddaaf walitti qabde sanaan bakka buufame ture. Muka xixiqqoo lamaan sun manneen lama Israa’el durii isa dhugaa turan. Efreemii fi Yihuudaan dhugaan, jalqaba murtii irratti ergamaa kakuu sanaan qulqulleeffamanii saba hafuuraa tokko keessatti walitti qabamuu qabu turan. Saboonni lamaan sun “waraana” isa miidhamee gad-buufame ture.

Waadaan Hisqi’eelis kenname, Waaqayyo “ilmaan Israa’el saboota ormoota gidduudhaa, iddoo isaan itti deeman keessaa ni fudhata” jedhee, “isaan walitti ni qaba” akkasumas “gara biyya isaanii ofii isaaniitti ni fida” kan jedhu ture. Biyyi Israa’el isa dhugaa biyya ulfina qabeessa turte, yookaan biyya abdachiifamte, yookaan Yihudaa. Biyyi ulfina qabeessa hafuuraa bara 1798 keessa jirtu immoo biyya bineensa lafa irraa ka’e gaanfa lama qabu isa Mul’ata Yohaannis boqonnaa kudha sadii keessatti ibsame ture.

Gaafa ani harka koo isaanii irratti ol kaasa turetti, biyya Gibxii keessaa isaan baasuu fi gara biyya ani isaaniif filadhe, kan aannanii fi dammi keessaa yaa’u, kan ulfina biyya hundumaa ta’etti isaan galchuuf.... Ammas ani lafa onaa keessatti harka koo isaanii irratti ol kaase, biyya

ani isaaniif kenne, kan aannanii fi dammi keessaa yaa'u, kan ulfina biyya hundumaa ta'e sana keessatti akka isaan hin galchine. Hisqi'eel 20:6, 15.

Manni lamaa Israa'elii dhugaan biyyattii "miidhagina biyya hundumaa" taate keessa jiraatan; isheenis biyya "aannanittii fi dammi irraa yaa'u" turte. Yommuu manoonni lamaanii Israa'elii dhugaan akka Israa'elii hafuuraatti walitti qabamanitti, biyya isaanii keessatti akka kaa'aman abdachiifamanii turan. "Biyyi miidhagdu" hafuuraa iddoo sochiin Millerootaa jalqabarratti argamu fi sochiin kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii dhumarratti argamu, yeroo mootummaa bineensa lafaa keessatti argamanidha. Sochiin kan kuma dhibba tokkoo fi afurtamii afurii bakka bu'u biyya bineensa lafaa keessatti qofa kaafamuu danda'a ture. Sochiin tokko biyya biraa kamirraayyuu ofiin sochii ergamaa sadaffaatii jechuun yoo himate, inni sobaadha; jechuunis Alfaa fi Oomeegaan yeroo hundumaa dhuma jalqabaan ibsa.

"Araarii fi eebbi Waaqayyoo kan wal hin qixxaanne saba keenya irratti roobsamaniiru; biyya bilisummaa, ulfina lafa guutuu taateerti. Garuu galata Waaqayyoof deebisuu mannaa, Waaqayyoo fi seera isaa kabajuu mannaa, Kiristaanonni Ameerikaa ofiin waamaman of tuulummaa, sassattummaa, fi of irratti hirkatummaaatiin raacitanii jiru...."

"Yeroon murtiin daandiiwwan irratti kufe, qajeelummaan ol seenuu hin dandeenye; namni hamaa irraa goru immoo boojuu ta'a. Garuu irreen Gooftaa akka hin fayyisneef hin gabaabbifamne, gurri isaas akka hin dhageenyeeff hin ulfaatne. Uummanni Ameerikaa tokko saba eebbifamaa ture; garuu yeroo isaan bilisummaa amantii daangessan, Pirootestaantummaa dabarsee kennan, fi Paaphaasummaadhaaf deggersa kennan, safartuun yakka isaanii ni guutama; 'gantummaan biyyaalessaa' jedhu immoo macaafa mootummaa waaqaa keessatti galmeeffama. Bu'aan gantummaa kanaas badiisa biyyaalessaa ta'a." Review and Herald, Caamsaa 2, 1893.

Daani'el boqonnaa saddeet, lakkoobsa kudha sadii fi kudha afur keessatti, iddoo qulqulluu fi tuuta lamaan isaanii iyyuu gad dhidhiitamuun isaanii ibsameera. Tuuti sun manneen Israa'el isa dhugaa lamaan turan. Yerusaaalem waggoota kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jahaatama yeroo Bara Dukkanaa keessatti gad dhidhiitamte.

Uleen akka ulee ulee safartuutti fakkaatu tokko naa kenname; ergamaanis dhaabatee, "Ka'iitii mana qulqullummaa Waaqayyoo, iddoo aarsaa, warra achi keessatti waaqeffatanis safari. Garuu oobdii alaa, isa mana qulqullummaa sanaan ala jiru, dhiisiitii hin safarin; sababiin isaas inni saboota Ormaatiif kennameera; isaanis magaalaa qulqullittii ji'oota afurtamii lama miila jala dhidhiitu" naan jedhe. Mul'ata Yohaannis 11:1, 2

Yohaannis Mul'ata boqonnaa kudha tokkoffaatti mana qulqullummaa qofa utuu hin ta'in, "warra isa keessatti waaqeffatanis" akka safaru itti himame. Yohaannis yeroo mana qulqullummaa fi warra isa keessatti waaqeffatan safaruuf ajajame sana keessatti, raajii ahaan Onkoloolessa 22, 1844 irratti argamee ture.

Anis kitaaba xinnaa harka ergamaa keessaa fuudhee nyaadhe; afaan koo keessatti akka dammaa mi'aawaa ture; akkuman isa nyaadheen immoo garaan koo hadhaa'e. Mul'ata 10:10.

Mul'ata kudha Mul'ata Yohaannis boqonnaa kudhan keessaatti, Yohaannis gadda hadhaa'aa gaafa Onkoloolessa 22, 1844 irratti mul'ate bakka bu'ee agarsiise; achumaanis iddoon qulqulluunii fi loltoonni lamaan isaanii illee akka madaalaman itti himame. Mata-dureen gaaffii Daani'eel boqonnaa saddeetii fi lakkoofsa kudha sadii keessaa, iddoo qulqulluu fi loltoota lamaan isaanii illee miilla jala dhidhiitamu isaanii ti. Yohaannis akka nutti himutti, “saboonna Ormaa” “magaalaa qulqulluu” “ji'oota afurtamii lama”f “miilla isaanii jala dhidhiitu” turan. Ji'oonni afurtamii lamaan waggoota sadii fi walakkaa Eliyaas turan. Kunis Bara Dukkanaa'aa bara 538 irraa jalqabee hamma 1798tti ture. Karaa raajii tiin gaafa Onkoloolessa 22, 1844 irratti dhaabatee, Yohaannis oobdii sana dhiisee akka darbu, “hin madaalin; sababiin isaas inni saba Ormaatti kennameera; magaalaa qulqulluus ji'oota afurtamii lama miilla isaanii jala ni dhidhiitu” jedhamee itti himame.

Yommuu Yohaannis “mana qulqullummaa, iddoo aarsaa, warra achi keessatti waaqeffatanis” akka safaru itti himame, akka dubbii Daani'el boqonnaa saddeet fi lakkoofsa kudha sadiitti, mana qulqullummaa fi loltoota akka safaru itti himame. Yoo Yohaannis waggoota kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jahaatama sana lakkaa'uu akka hin qabne itti himame ta'e, bara 1798 irraa hamma bakka inni bara 1844 keessatti dhaabatee turetti safaruu qaba ture. Bara 1798 irraa hamma 1844tti yommuu safaraman, waggaa afurtamii jaha bakka bu'u. Jalqabni waggoota afurtamii jaha sanaa bara 1798 keessa ture, yeroo “yeroo torba” Museen mana Israa'el isa kaabaa irratti dubbate sun guutame. Xumurni waggoota afurtamii jaha sanaa bara 1844 keessa ture, yeroo “yeroo torba” Museen mana Israa'el isa kibbaa irratti dubbate sun guutame. Safartuun Yohaannis waggaa afurtamii jahaan wal qixa. Lakkoofsi afurtamii jaha mana qulqullummaa agarsiisa. Yesuus, “Mana qulqullummaa kana diigaa, anis guyyoota sadi keessatti nan kaasa” jedhe; Yihudoonni garuu wal falmachaa manni qulqullummaa sun waggoota afurtamii jaha keessatti ijaarame jechuun morman.

ጥዙይ ስዕሊገላ ለደ ጻዕጻጥ, ለደ ዐገስ ጥገላጥ, ደፊ ክጥ ልገላፍ ይህ ሁከፊወክ. ቲቶላም ደከደ ለደ ጻዕጻጥ, ዐቆልላ ጸሊሶ ቶጐ ጸሊሶ ጽፍጋ ዐፍጋጋፍ ለደ ዐገስ ጥገላጥ, ደፊ ክጥ ልገላፍ ለጻዕጻገከዕል? ደፋጊ ዐገሊፍ ደጃጎ ዐገስ ጥገላጥ ዐፍገ. ርክ 2:19-21.

Yesuus erga Addaam erga kufee booddee foon Addaam, hammina sanyii dhaalaan darban isaa hundumaa wajjin fudhate; kunis akka inni akuma Inni mo'etti nus mo'uu dandeenyuuf fakkeenya nuuf kaa'uuf ture. Dhugaa-baatota lama irratti hundaa'uun, foon Kiristoos hammina dhaalaan dhufe kan cubbuu waggoota kuma afurii of keessaa hin qabne jechuun barsiisuun daadhii Baabilon babal'isuudha; sababiin isaas, Kiristoos dadhabina sana dhaalaan dhufe hin fudhanne jechuun barsiisuun barsiisa mootummaa Kaatolikii keessaa isa bu'uuraa tokko dha.

Hafuuri kam iyyuu kan Yesuus Kiristoos fooniin dhufe jedhee hin beeksifne hundinuu Waaqa irraa miti; kunis hafuura mormituu Kiristoos isa akka dhufu dhageessan sana; inni amma iyyuu addunyaa keessatti duraanuu jira. 1 Yohannis 4:3.

Warriin gowwoowwan hedduun gara biyya lafaatti ol seenaniiru; isaanis akka Yesuus Kiristoos fooniin dhufe hin beeksisan. Inni akkasii gowwoomsaa fi farra Kiristoos ti. 2 Yohannis 1:7.

Macbudni dhagna Kiristoos jechuun macbudni dhagna nama hundumaa ture.

“Kiristoosi Addaam akka Eeden keessatti yommuu qorama Seexanaaf saaxilametti ture sanaa qorumsa Seexanaa dandamachuuf gammoojjii onsa keessatti haala mijataa akkasii keessa hin turre. Ilmi Waaqayyoo of gad deebisee, sanyiin namaa Eeden irraa waggaa kuma afur fagaattee, akkasumas haala qulqullinaa fi qajeelummaa isaanii isa jalqabaa irraa erga kaatee booddee, uumama namaa fudhate. Cubbuunis dhaloota namaa irratti mallattoo isaa isa suukanneessaa bara dheeraadhaaf kaa’aa turte; laafinni qaamaa, sammuu, fi naamusaa guutummaa maatii namaa keessatti babal’atee ture.”

“Yeroo Addaam Eden keessatti isa qoruudhaan weerarame, inni xuraa’ummaa cubbuu irraa bilisa ture. Inni humna guutummaa ofii isaatiin fuula Waaqayyoo duratti dhaabate. Qaamonnii fi dandeettiin uumama isaa hundinuu walqixa guddatanii, walii galanii madaalliin isaanii guutuu ture.

“Kiristoos, lafa qorumsa keessatti, qormaata inni danda’ee obsuu hin dandeenye baachuuf iddoo Addaam keessatti dhaabate. Asitti Kiristoos cubbamaa bakka bu’ee mo’ee; kunis waggoota kuma afur booda, erga Addaam ifa mana isaa irraa dugda galeen booddee ture. Argamuu Waaqayyoo irraa adda baafamanii, maatiin namaa dhaloota itti aanu hunda keessatti qulqullina jalqabaa, ogummaa fi beekumsa Addaam Eeden keessatti qabee ture irraa ittuma fagaatanii deeman. Kiristoos yeroo Inni nama gargaaruuf gara lafaatti dhufe keessatti, cubbuu fi dadhabina sanyii namaa akkuma isaan yeroo sana jiranitti baate. Inni sanyii namaa bakka bu’ee, dadhabina nama kufe of irratti baatee, qorumsa mootummaa Seexanaa karaa hundumaa isa namni ittiin rukutamu irratti dhaabatee mo’uu qaba ture.” Selected Messages, book 1, 267, 268.

Yohaannis boqonnaa lammaffaatti Kiristoos qaama Isaa akka mana qulqullummaa tokkootti dubbachaa ture; qaamni Isaa, inni mana qulqullummaa ta’e sunis, nama dadhabina walitti dabalamee waggoota kuma afurii irraa dhufe qabu ture. Manni qulqullummaa namummaa kan Kiristoos itti akeeke kromosoomota afurtamii jaha irraa ijaarama. Muuseen seera fudhachuu fi mana qulqullummaa ijaaruuf qajeelfama argachuudhaaf yeroo Siinaa irratti ol ba’ee, gaara sana irratti guyyoota afurtamii jaha ture. Hisqi’eelis Kiristoos mana qulqullummaa Isaa “gidduu” uleewwan lamaan keessa kaa’uu Isaa ni ibsa. Yeroon xumura yeroo torbaa mootummaa kaabaa fi mootummaa kibbaa irraa, kan Yohaannis akka safaruuf itti himame, waggoota afurtamii jaha ture; innis “gidduu” jechuunis yeroo 1798 fi 1844 gidduu jiru bakka bu’ee. Waggoota afurtamii jaha sana keessatti, Yesu mana qulqullummaa hafuuraa, yeroo inni akka ergamaa kakuu dhufetti tasa qulqulleessuuf jiru, ni ijaare. Akka ergamaa kakuu, seera Isaa garaa saba Isaa irratti ni barreessa ture. Seerri sun gabateewwan lamaatiin bakka bu’a. Gabateen inni jalqabaa ajajawwan afur qaba; gabateen inni lammaffaan ajajawwan jaha qaba. Waliin ta’anii lakkoofsa afurtamii jaha bakka bu’u.

Walittiin Israa’el hafuuraa bara 1798 irraa kaasee hanga 1844tti ta’ee, walitti qabamuu Israa’el hafuuraa ni bakka bu’a; garuu akkasumas hundeeffamuu mana qulqullummaa illee ni bakka bu’a.

Inni dhufuun, akka dhagaa jiraataa, namootaan immoo tuffatamee, Waaqayyoo biraa garuu filatamaa fi ulfina guddaa qabuutti; isin immoo akka dhagoota jiraatootti, mana hafuuraa taatanii ijaaramtu; lubummaa qulqulluu taatanii, aarsaa hafuuraa Yesuus Kiristoosiin

gaafatame, fudhachuu diduudha.

Achiis anis qulqulluun tokko dubbachaa jiru nan dhaga'e; qulqulluun biraanis qulqulluu sana dubbachaa tureen, "Mul'anni waa'ee aarsaa guyyyaa guyyyaatti dhihaatuu fi cubbuu onaa godhu sanaa, iddoo qulqulluu fi mootummaa samii akka miilla jala dhaanamaniif kennamu sanaa hamma yoomitti ta'a?" jedhe. Innis anaan, "Hamma guyyaa kuma lamaa fi dhibba sadii; sana booddee iddoon qulqulluun ni qulqulleffama" jedhe. Daani'el 8:13, 14.

ପୁରାଣ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସତ୍ତାକୁ “ସହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସନ୍ତ” ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, ଏବଂ ଏହି ପୁରାଣଟି ହିବ୍ରୁ ଶବ୍ଦ “Palmoni” ରୁ ଅନୁବାଦିତ, ଯାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଅଦ୍ଭୁତ ସଂଖ୍ୟାଗଣକ, ଗୁପ୍ତ ବିଷୟମାନଙ୍କର ଗଣକ। ଏହି ଅନୁରକ୍ଷଣରେ, ଯାହା Adventism ର କନେକ୍ଟରୀୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓ ଭିତ୍ତି, କ୍ରୀଷ୍ଟ ନିଜକୁ ଅଦ୍ଭୁତ ସଂଖ୍ୟାଗଣକ ଭାବେ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରନ୍ତି। ସତ୍ତା ଏହା କରନ୍ତି ସହି ସ୍ୱାଧୀନରେ, ଯେଉଁଠାରେ ସତ୍ତା ବାଲବଲେର ସବୁଠାରୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ-ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀ ଏବଂ ଏହା ସହିତ ତଳେ ଶତ ଦିନର ସମୟ-ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀ ମଧ୍ୟର ସମ୍ପର୍କକୁ ଚିହ୍ନଟ କରନ୍ତି। ସବୁଠାରୁ ଦୀର୍ଘ ସମୟ-ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀ ହେଉଛି ମୋଶାହଙ୍କର ଶପଥ, ଯାହା Leviticus twenty-six ର ସାତ ସମୟ। ଏହି ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀ ଇସ୍ରାଏଲର ଉଭୟ ଗୃହର ଛିଡ଼ାଲାଇବା ଓ ଦାସତ୍ୱକୁ ଚିହ୍ନଟ କରେ; ଏହି ଉଭୟ ଗୃହକୁ ଚରଣୋଦ୍ୱାର ପଦରେ ପଦଲିତ ହେବାକୁ ଥିବା “host” ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଛି, ଯେତେବେଳେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପଦ ପବିତ୍ରସ୍ଥାନର ପଦଲିନର ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀକୁ ଚିହ୍ନଟ କରେ। ଉଭୟ ଭବିଷ୍ୟଦ୍ୱାଣୀ October 22, 1844 ରେ ପୂରଣ ହୋଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ Zarephath ର ବିଧିବୁକ୍ତିର ସନ୍ଦର୍ଶନାହକଙ୍କ ଅଗ୍ନି ପାଇଁ ଦୁଇଟି ଲାଠି ସଂଗ୍ରହ କଲେ।

Yeroo Adventismiin dhugaa jalqabaa yeroo raajii, isa ergamoonni William Miller akka hubatu geggeessan, didanitti, of isaanii ija-jaamsan. Bara 1856 keessa, barruulee saddeetii Hiram Edsoniin, Palmoni ifa yeroo torbanii dabaluu yaale, garuu bu'aa tokko malee. Isaan ergaa Laa'odiiqeeyaatiif kennamu didan; mul'ata hamoo shanan Laa'odiiqeeyaas fudhatan; akkasumaanis of isaanii durboota gowwaa shanan ta'uu isaanii ibsan.

Waggootni shantama shanan kan Isaayaas torbaa keessaa, kan jalqaba isaa keessatti bara dhaloota Kiristoos dura 742, 723 fi 677 adda baasu, seenaa dhuma bara 1798, 1844 fi 1863 keessatti irra deebi'ame. Seenaa dhuma sana walitti qabamuu ulee lamaa keessatti Hisqi'el boqonnaa soddonii-torba keessatti bakka buufameera; akkasumas dubartiin abbaan manaa irraa du'e kan Sarephtaa (akkuma afaan Giriikii Kakuu Haaraa keessatti waamamtu), seenaa mootummaa jahaffaa raajii Macaafa Qulqulluu keessatti Waaqayyo Israa'el hafuuraa keessatti Yihudaa hafuuraa (lafa ulfinaa) keessatti hariiroo kakuu hundeessu dha. Seenaa sun dhuma raajii waggoota jaatamii-shantama ta'uu isaa waliin, akkasumas jalqaba bineensa lafaa Mul'ata boqonnaa kudha-sadii bakka bu'a. Jalqaba mootummaa jahaffaa raajii Macaafa Qulqulluu keessatti, walitti makamuun ulee lamaa dhuma mootummaa jahaffaa raajii Macaafa Qulqulluu agarsiisa. Seenaa san keessatti seenaa wal fakkaataa gaanfa Pirootestaantummaa fi gaanfa Rippabilikaanummaa ni argama.

Raajii Waaqayyoo keessatti aangoon tokko, yookaan gaangoon tokko, yookaan sabni tokko, yookaan mootummaa tokko, yookaan mootichi tokko, yookaan mataan tokko akka haala keessaa itti fayyadaman irratti hundaa'uun mallattoolee wal-jijjiiramoo dha. Mallattooleen kun hundinuu ulee lama sana illee agarsiisu; isaanis Hisqi'eel akka saba lamaatti adda baaseera. Seenaa raajii bineensa lafaa jalqabarratti, gaangoon Pirootestaantii saba tokko keessatti walitti qabame, yookaan

gaango tokko ta'e. Xumura seenaa isauma sanaatti immoo gaangoon Riphaabilikaanotaa gaango Pirootestaantummaa gantummaa wajjin walitti dhufee saba tokko ni taasisa. Sabni sun bineensa galaanaa Mul'ata boqonnaa kudha sadiitti ibsameef fakkeenya ta'a. Kanaanis, yoo nuti dhugaa abaarraa "yeroo torba" (kan mana Israa'el lamaan irratti raawwatame) arguuf dadhabne, akkamitti manneen lamaanii Israa'el durii sun saba Israa'el hafuura baraa 1844 ta'an arguu hin dandeenyu. Yoo seenaa sana arguu hin dandeenye, akkamitti seenaa sun jalqaba Ameerikaa keessatti seenaa dhuma irratti jiru adda baasu—yeroo gaangoon Riphaabilikaanotaa adeemsa walitti qabamuu fi walitti makamuus jalqabarratti gaango Pirootestaantii keessatti agarsiifame irra deebi'utti—guutummaatti "hubannoo hin qabnu" jechuu dha.

Nuti dhugaa kana mata duree itti aanu keessatti yaadannoo keenya itti fufna.